

אמברגו פרסום עד ליום שני ה-3 באוקטובר 2022.

בעולם האמברגו יוסר בשעה 12:00

מערכת החינוך בישראל בראייה השוואתית בינלאומית

על-פי Education at a Glance (EAG) 2022

מטרת התזכיר היא לסכם את הממצאים העולים מפרסום Education at a Glance (EAG) בשנת 2022, על מצבה של מערכת החינוך בישראל יחסית למדינות החברות ב-OECD¹. ההשוואה נעשית לממוצע מדינות OECD ומדינות נבחרות נוספות. מרבית הנתונים מתייחסים לנתוני 2020 ו-2021. נתוני ההוצאה הלאומית לחינוך הינם הנתונים היחידים המתייחסים לשנת 2019.

בשנים המוצגות בפרסום, יישום רפורמת "אופק חדש" הושלם בשלבי החינוך קדם יסודי ועד חטיבת הביניים כאשר רוב מוחלט של עובדי הוראה מועסקים במסגרת הרפורמה. עם זאת, שיעורי הצטרפות עובדי ההוראה לרפורמת "עוז לתמורה", כולל עוז חלקי, בחטיבה העליונה עומד על 86% ממשורות המורים לשנת 2020/21.

הדו"ח בא לתת הסברים, הבהרות וניתוחים סטטיסטיים וכלכליים, לחדד הבחנות בין שינויים ריאליים לבין שינויי הגדרות בדיווחים בנתוני החינוך המתפרסמים ב-EAG.

קיימים קשרי עבודה שוטפים עם נציגי ה-OECD ואגף החינוך של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה במטרה להתאים את הגדרות הנתונים הישראליים לאלה של ה-OECD.

הנתונים המוצגים בפרסום זה הינם פרי עבודתם של נציגי המדינות החברות בארגון ה-OECD. האינדיקטורים חושבו, עובדו, נבדקו ונשלחו למזכירות ארגון ה-OECD בפרז, במטרה לפתח ולעדכן מדדי השוואה והערכה בין-לאומיים.

לטובת פרסומי EAG עתידיים, מתכננים נציגי המדינות פעמיים בשנה. במהלך כינוסים אלה מתקבלות החלטות בדבר עדכוני מדדים, הוספה והשמטת אינדיקטורים ושינוי שיטות חישוב אשר מאושרות בדיונים. כמו כן מוצגים מחקרים והרצאות ממיטב החוקרים בעולם והנציגים מחליפים מידע ורעיונות במטרה לחזק את הקשר בין המדינות ועם ארגון ה-OECD במטרה לשפר את מערכות החינוך.

ב-2021 ו-2022 מגפת הקורונה שינתה לגמרי את חיייהם של תושבי מדינות ה-OECD. הפחד הגדול ממספר גבוה מאוד של נפטרים אילץ את רוב המדינות בארגון לנקוט בצעדי מניעה דרסטיים.

אסטרטגיית הלחימה נגד המגפה שונה ממדינה למדינה. עם זאת, כדי להאט את מהירות התפשטות מדינות רבות סגרו את בתי הספר שבהם הופיעה המחלה ומדינות אחרות סגרו את כל מוסדות החינוך. כדי לא להשבית לגמרי את מערכות החינוך כמה מדינות, ביניהן ישראל, ארגנו לימודים מרחוק באמצעים מקוונים.

בסוף 2021 והתחלה 2022 נערך שאלון במסגרת ה-OECD. מטרתו הייתה למפות ולנתח את ניהול הקורונה בכל המדינות החברות בארגון. התוצאות הראשונות מתפרסמות בדו"ח זה.

¹ Organization for Economic Cooperation and Development - ארגון וולנטארי של המדינות המפותחות לשיתוף פעולה כלכלי ולהתוויית דרכים לפיתוח.

לבסוף ישנן מספר סדרות נתונים שלא נאספו או לא חושבו השנה, כתוצאה מהחלטות נציגי המדינות במפגשי העבודה, סדרות נתונים כמו שעות הלימוד בתכניות לימודים, ממוצע התלמידים לכיתה, ממוצע גיל המורים, שיעור המורות ויחס תלמידים למשרת מורה.

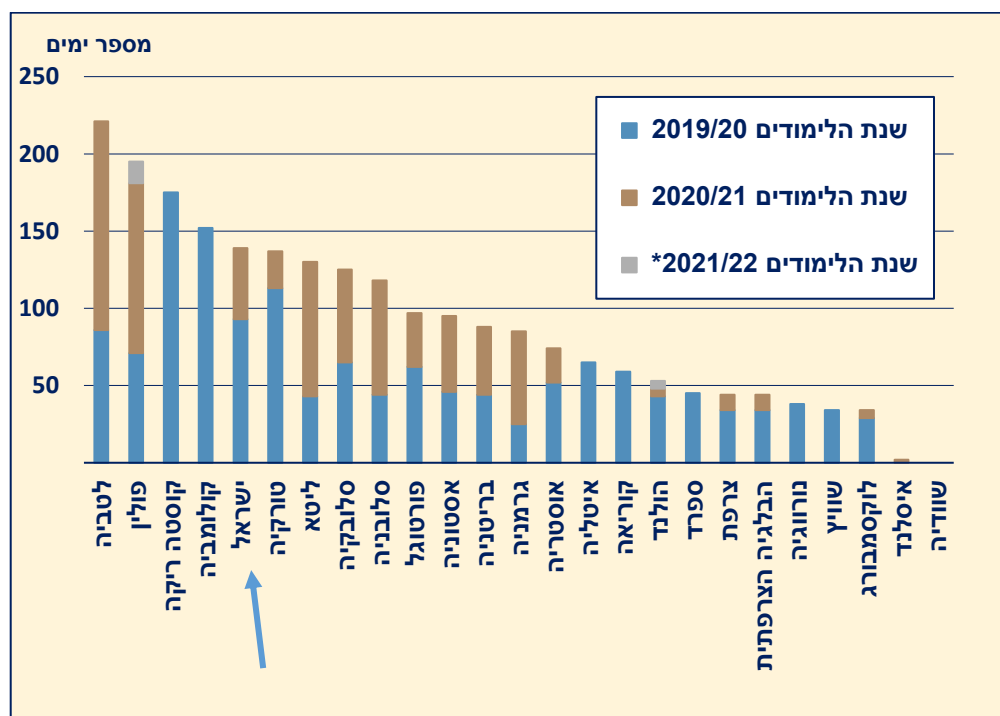
EAG 2022 - ממצאים עיקריים

מספר הלוחות והתרשימים המופיעים בהמשך מתייחסים לחוברת "מערכת החינוך בישראל בראייה השוואתית בינלאומית על פי "Education at a Glance (EAG) 2022" המוצגת באתר של המינהל כלכלה ותקציבים ב-03/03/2022.

1. השפעת הקורונה על מערכות החינוך

בתי ספר בחטיבת הביניים בישראל היו סגורים בגלל מגפת הקורונה 93 ימים בשנת הלימודים 2019/20 ו-46 ימים ב-2020/21. בתי ספר בשלב חינוך זה לא היו סגורים ב-שנת הלימודים 2021/22.

תרשים 1.6: מספר ימים שבתי ספר בחט"ב היו סגורים בגלל הקורונה, לפי שנת הלימודים

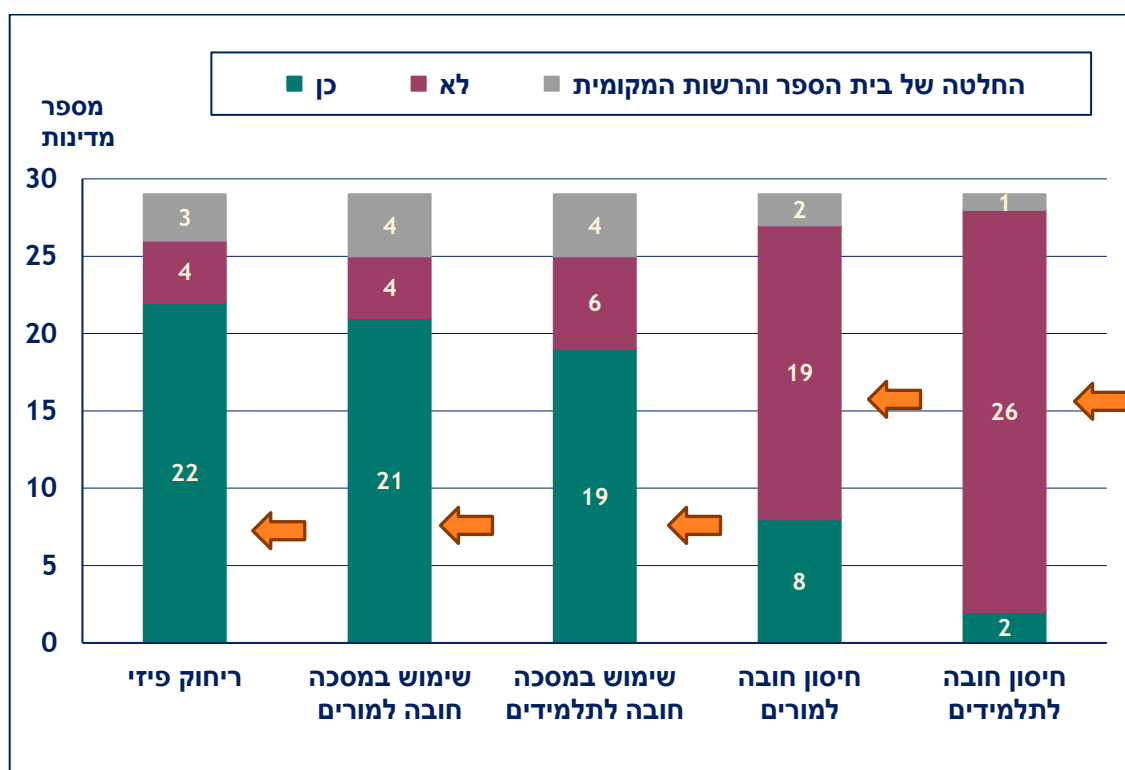
מקור: OECD, Covid-19, Table 1

* עד סוף הרבעון הראשון של 2022.

- מספר הימים שבתי הספר סגורים לא כולל חופשים, ימי חג וסופי שבוע. מדובר במספר ימים שבתי הספר סגורים לחלוטין בעקבות מגפת הקורונה ושהיו צריכים להיות פתוחים בזמנים רגילים.
- משנות הלימודים 2019/20 ועד היום בתי ספר בחט"ב בישראל היו סגורים בסה"כ ב-139 ימים. עם מספר זה היא מדורגת במקום החמישי מתוך 25 מדינות שמסרו מידע.

בזמן הקורונה בישראל דרשו ריחוק פיזי בבתי ספר, בין התלמידים ובין התלמידים והמורים, ושימוש חובה במסכה למורים ולתלמידים. החיסון לא היה חובה למורים ולתלמידים.

תרשים 1.8: האמצעים שננקטו נגד מגפת הקורונה בבתי הספר בחט"ב, 2021/22

מקור: OECD, Covid-19, Table 1

החיצים הכתומים מראים את הקבוצה שבה נמצאת ישראל.

- האמצעים שננקטו נגד מגפת הקורונה בישראל הם אלה שננקטו ברוב מדינות ה-OECD שמסרו מידע.
- בשמונה מדינות, צרפת, גרמניה, קוריאה, לוקסמבורג, הולנד, פורטוגל, סלובניה וספרד האמצעים שננקטו מול מגפת הקורונה זהים לאלה שננקטו בישראל.

- התמ"ג לנפש בישראל גדל בצורה משמעותית בין השנים 2010 ל-2020, כ-37%. בטווח שנים אלו, התמ"ג לנפש גדל יותר ביחס לגידול המשמעותי של האוכלוסייה.

נתוני אוכלוסייה ותמ"ג לנפש ב-PPP במדינות השוואה

	תמ"ג לנפש		אוכלוסייה ב-2020	
	שיעור השינוי מ-2010	2020	שיעור השינוי מ-2010	באלפי נפשות
ישראל	36.9%	39,493	20.9%	9,215
OECD	38.1%	46,148	6.0%	1,371,704
איטליה	20.5%	41,995	-0.6%	59,439
ארה"ב	34.3%	64,010	7.2%	331,501
גרמניה	38.2%	54,844	1.7%	83,161
דנמרק	40.1%	60,244	5.1%	5,825
סלובניה	42.7%	39,718	2.5%	2,100
סלובקיה	24.8%	31,346	0.5%	5,459
ספרד	19.2%	37,764	1.7%	47,356
פורטוגל	25.4%	34,177	-2.6%	10,297
פינלנד	30.7%	50,927	3.1%	5,530
צ'כיה	49.8%	41,599	1.7%	10,700
צרפת	30.0%	46,691	4.3%	67,540
קוריאה	42.7%	45,274	4.6%	51,836

מקור: עיבוד מאגף א' כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך OECDstat

שיעור בני 6-17, בני 0-17 ובני 0-24 מתוך כלל האוכלוסייה בישראל הם הגבוהים ביותר ב-OECD

- בישראל, שליש האוכלוסייה שייך לקבוצת גיל 0-17 וכחמישית לגילאי 6-17 המתאימים ללימודי חובה בחינוך היסודי, בחט"ב ובחט"ע. בני 0-24 מהווים יותר מ-40% של האוכלוסייה.

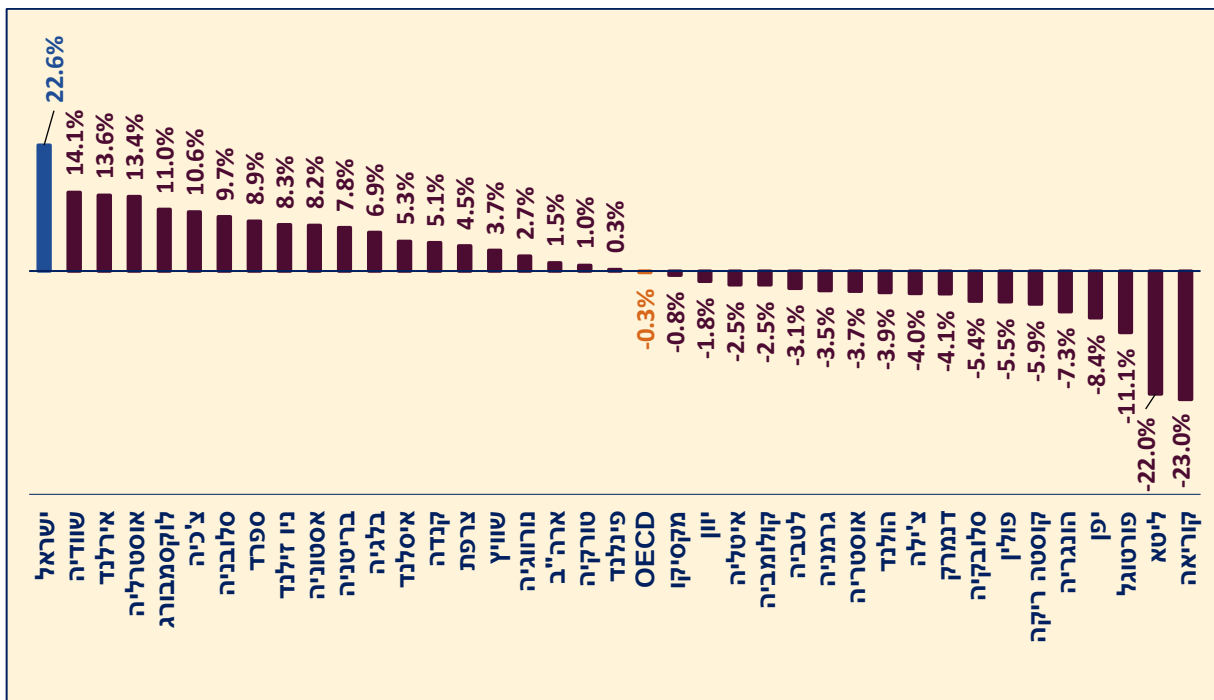
לוח 1.1: שיעור הצעירים מתוך כלל האוכלוסייה ב-2020

	בני 0-17	בני 6-17	בני 0-24
ישראל	32.9%	21.0%	43.2%
OECD	20.5%	13.9%	28.9%

מקור: עיבוד מאגף א' כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך OECDstat

- בין 2010 ל-2020 אוכלוסיית בני 6-17 בישראל גדלה ב-22.6%. זה אחוז הגידול הגבוה ביותר מכל מדינות ה-OECD. בממוצע ה-OECD אוכלוסייה זו ירדה ב-0.3%.

תרשים 1.3: השינוי באחוזים של אוכלוסיית בני 6-17 בין 2010 ל-2020

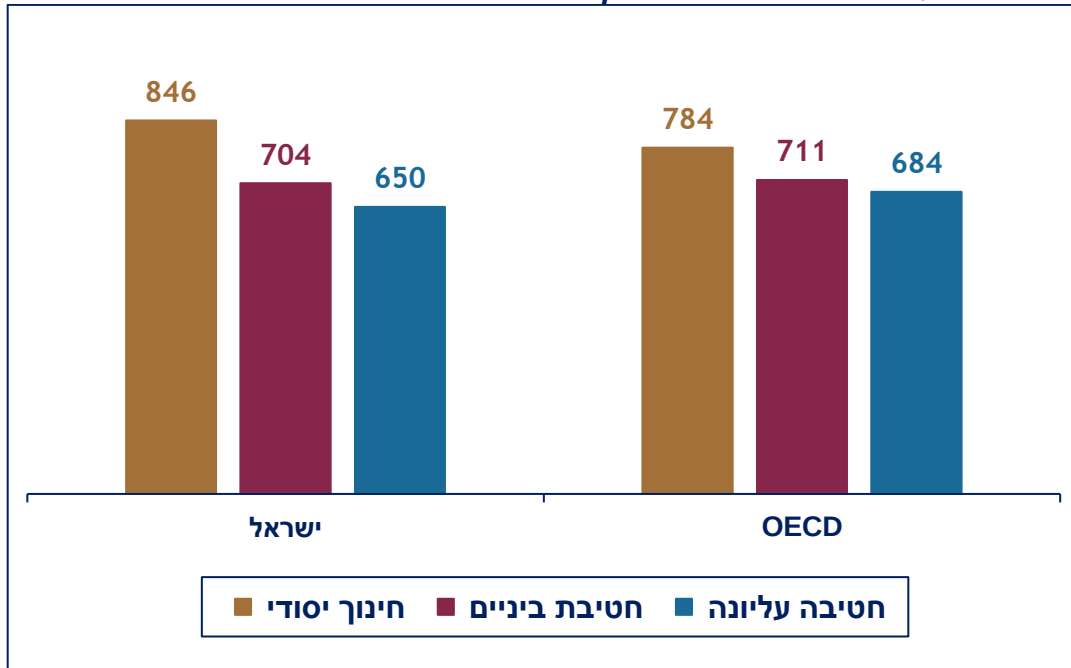
מקור: עיבוד מאגף א' כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך OECDstat

המורים בישראל

מורה בחינוך היסודי בישראל מלמד יותר ממורה ב-OECD. בחטיבה העליונה מורה בישראל מלמד פחות.

- בחט"ע מספר שעות שמורה מלמד בישראל נמוך מזה שבממוצע ה-OECD. בחינוך היסודי מספר שעות הוראה בישראל גבוה מזה שבממוצע הארגון ובחט"ב מספר שעות הוראה בישראל דומה לזה שב-OECD.

לוח 3.1: שעות הוראה* לפי שלב חינוך בישראל וב-OECD ב-2021

מקור: EAG 2022, Tables D4.1 & D4.2, pp. 356-357

* מספר שעות עבודה בישראל לפי הסכמי עבודה.

- מנתוני 2021 עולה כי מספר שעות ההוראה הפרונטליות והפרטניות בשנה למורה בחינוך היסודי בישראל גבוה מאשר ממוצע ה-OECD (846 לעומת 784) ונמוך יותר בחטיבה העליונה (650 לעומת 684). מורה בישראל בהשוואה ל-OECD מלמד בכ-8% יותר שעות בחינוך היסודי ופחות שעות בכ-5% בחט"ע.

זמן הנוכחות שאינו זמן הוראה, מהווה כשליש מהעבודה של מורה בחינוך היסודי, כ-40% מזה של מורה בחט"ב וכחצי מזה של מורה בחט"ע.

- מורה בישראל עובד (כולל הוראה) בין כ-1,200 שעות שנתיות בחטיבת הביניים לכ-1,270 שעות בחטיבה העליונה. ביום עבודה מורה עובד 6.8 שעות בחינוך היסודי ובחט"ב ו-7.2 שעות בחט"ע. בממוצע מורה בישראל צריך לשאר בבית ספר בין 2.2 שעות ליום בחינוך היסודי ל-3.5 שעות בחט"ע, בנוסף לשעות הוראה.

תיבה 3.1: שעות עבודה ושעות נוכחות של מורה בישראל, לשנה וליום, לפי שלב חינוך ב-2021

שעות נוכחות (שאינן שעות הוראה)		שעות עבודה		
ליום	לשנה	ליום	לשנה	
2.2	395	6.8	1240	חינוך יסודי
2.8	493	6.8	1197	חטיבת ביניים
3.5	618	7.2	1268	חטיבה עליונה

מקור: עיבוד אגף א' כלכלה וסטטיסטיקה מבוסס על EAG 2022, Tables D4.1 & D4.2, pp 377-378

בישראל ובממוצע ה-OECD, ובכל שלבי החינוך, יותר מ-90% של המורים בעלי השכלה אקדמית, תואר ראשון או יותר.

- בישראל ובממוצע ה-OECD, ובכל שלבי החינוך, יותר מ-90% של המורים בעלי השכלה אקדמית, תואר ראשון או יותר. בחינוך הקדם יסודי והיסודי רובם בעלי תואר ראשון. בחט"ב ובחט"ע כחצי מהמורים האקדמאים, או יותר, הם בעלי תואר שני או דוקטורט.

לוח 3.5: התפלגות באחוזים של המורים בישראל וב-OECD, לפי רמת השכלתם ושלב חינוך, 2021

השכלת המורה			שלב חינוך	
תואר שני או דוקטורט	תואר ראשון	חינוך גבוה לא אקדמי או פחות		
32.2	66.4	1.4	חינוך קדם יסודי	ישראל
43.0	55.3	1.7	חינוך יסודי	
56.8	42.3	1.5	חטיבת ביניים	
49.6	44.6	5.8	חטיבה עליונה	
			יסודי חינוך קדם	OECD
41.7	54.2	4.1	חינוך יסודי	
51.6	44.6	3.7	חטיבת ביניים	
67.1	30.6	2.3	חטיבה עליונה	

מקור: עיבוד אגף א' כלכלה וסטטיסטיקה מבוסס על EAG 2022, Table X2.8, p 428

- השיעור בישראל של מורי חט"ע שאין להם השכלה אקדמית הוא השני בגודלו ב-OECD אחרי זה של איסלנד.

שכר המורים

Private Consumption – PPP

- הסל שנבחר ע"י EAG לצורך חישוב נתוני השכר ב-2022 EAG הוא שער החליפין: PPP=4.251 שער ה-PPP נמדד על-פי יכולת הצריכה הפרטית של האוכלוסייה בינואר 2020. נתון זה חשוב לצורך ההשוואה בין ישראל למדינות ה-OECD. PPP מתואם לפי GDP לשנת 2019, משמש לחישוב ההוצאה הלאומית ושווה ערך לכ-3.916 ₪.

בישראל השכר בפועל של המורים בני 55-64 בחינוך הקדם יסודי גבוה יותר מעמיתיהם ב-OECD

לוח 4.8: השכר בפועל לשנה בישראל וב-OECD ב-2021 ב-PPP, לפי קבוצות גיל ושלב חינוך

שלב חינוך				קבוצות גיל	
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	חינוך יסודי	חינוך קדם יסודי		
47,884	44,049	40,783	40,704	סה"כ 25-64	ישראל
..	30,756	30,589	32,172	25-34	
..	38,274	36,787	37,283	35-44	
..	49,366	45,833	44,793	45-54	
..	56,942	53,222	52,104	55-64	
53,682	50,026	47,538	41,941	סה"כ 25-64	OECD
44,998	41,814	40,356	38,274	25-34	
53,082	48,977	46,500	43,223	35-44	
58,250	53,778	51,037	47,274	45-54	
61,754	56,860	54,235	50,429	55-64	

מקור: עיבודים של אגף א' כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך על בסיס OECDstat

- בישראל כמו ב-OECD, ובכל שלבי החינוך, השכר בפועל של מורים בני 25-34 נמוך מזה של מורים בני 55-64, אבל פער גדול יותר בישראל.
- בכל שלבי החינוך, הפער בין שכר ממוצע למורה ב OECD לשכר מורה בישראל, נמוך מהפער הקיים בתמ"ג לנפש ב-OECD לבין תמ"ג לנפש בישראל.

בשנת 2021 שכר המורים בפועל ביחס לבעלי תואר מכלל המשק הישראלי, גבוה מאותו יחס בממוצע מדינות ה-OECD בחינוך הקדם יסודי, בחט"ב ובחט"ע. בחינוך היסודי הוא נמוך במקצת.

לוח 4.5: היחס בין ממוצע השכר בפועל של מורה במשרה מלאה לשכר הממוצע של בעלי השכלה שלישונית במשק (2021)

חט"ע	חט"ב	יסודי	קדם יסודי	
1.00	0.92	0.85	0.85	ישראל
0.96	0.90	0.86	0.81	ממוצע OECD

מקור: עיבוד של אגף א' כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך. EAG 2022, Table D3.2, p. 340

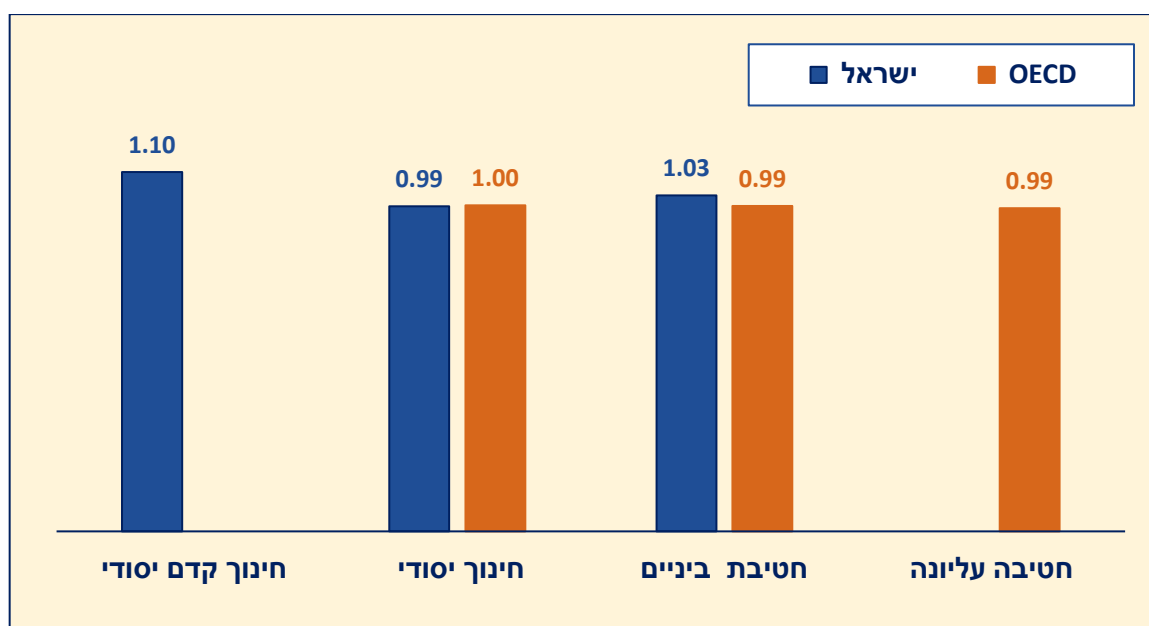
נתון זה הינו משמעותי ובא לתאר את כוח הקנייה של המורים ביחס לעובדים מקבילים באותה מדינה. ב-OECD בממוצע, מורה בחינוך הקדם יסודי משתכר ב-81% משכר עמיתו, בעל השכלה שלישונית, כלומר 19% פחות. לעומתו, מורה בישראל משתכר ב-15% פחות משכר עמיתו בעל השכלה שלישונית במשק.

- היחס בחט"ע בישראל שווה 1.00, כלומר שכר המורים בחטיבה העליונה בישראל זהה לזה של בעלי השכלה שלישונית במשק והוא אמור להשתפר עוד עד יישום מלא של רפורמת "עוז לתמורה".
- בישראל שכר המורים קרוב יותר לזה של בעלי השכלה שלישונית במשק בשתי קבוצות הגיל של הצעירים והמבוגרים. לעומת זאת מורים מבוגרים (55-64) מתוגמלים ב-OECD פחות לעומת בני גילם במדינה ולעומת הצעירים (25-34). כלומר, עם הגיל שכר המורים לפי ממוצע מדינות ה-OECD, צומח בקצב נמוך יותר ולכן נשחק באופן יחסי.

המורות מרוויחות יותר מהמורים

- ההשוואה בשכר המורים מראה כי בישראל הבדל השכר הינו לטובת הנשים בהשוואה לגברים. נשים מרוויחות כ-3% יותר בחט"ב וכ-10% יותר בקדם יסודי. בחינוך היסודי שכר הנשים בישראל זהה לזה של הגברים.

תרשים 4.8: היחס בין שכר מורות לשכר מורים לפי שלב חינוך בישראל וב-OECD ב-2021

מקור: עיבודים של אגף א' כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך. OECDstat

מנהלי מוסדות חינוך

בכל שלבי החינוך מספר שעות עבודה של מנהל מוסד חינוך נמוך מזה של עמיתיו ב-OECD.

- בשנת 2021 עבדו מנהלי בתי ספר בישראל 1,602 שעות בחינוך היסודי ו-1,552 בחט"ב ובחט"ע. מספר זה נמוך מממוצע ה-OECD בחטיבת הביניים ובחטיבה העליונה ודומה לזה של הארגון בחינוך היסודי.

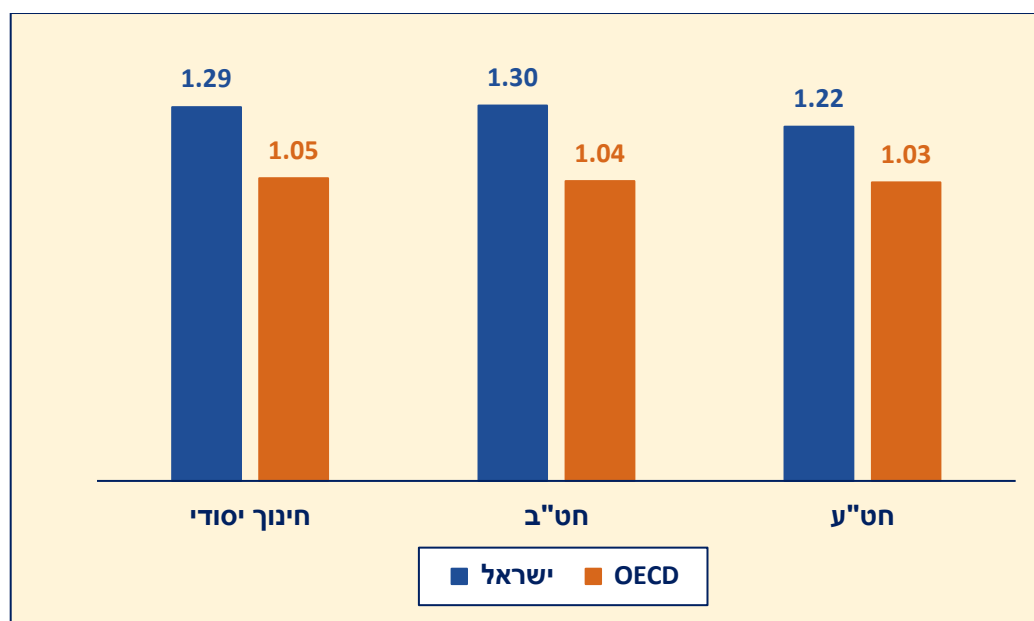
לוח 5.1: מספר שעות עבודה שנתיות של מנהלי בתי ספר לפי שלב חינוך ב-2021

שלב חינוך			
חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	חינוך יסודי	
1,552	1,552	1,602	ישראל
1,608	1,612	1,613	OECD

מקור: EAG 2022, Table D4.3 p. 379

- בהשוואה לזמן עבודה של מורה זמן עבודה של מנהל בית ספר בישראל גבוה בכ-29% בחינוך היסודי, כ-30% בחט"ב וכ-22% בחט"ע. ב-OECD בממוצע זמן עבודה של מנהל בית ספר גבוה מהמורים ב-3% עד 5% לפי שלב החינוך.

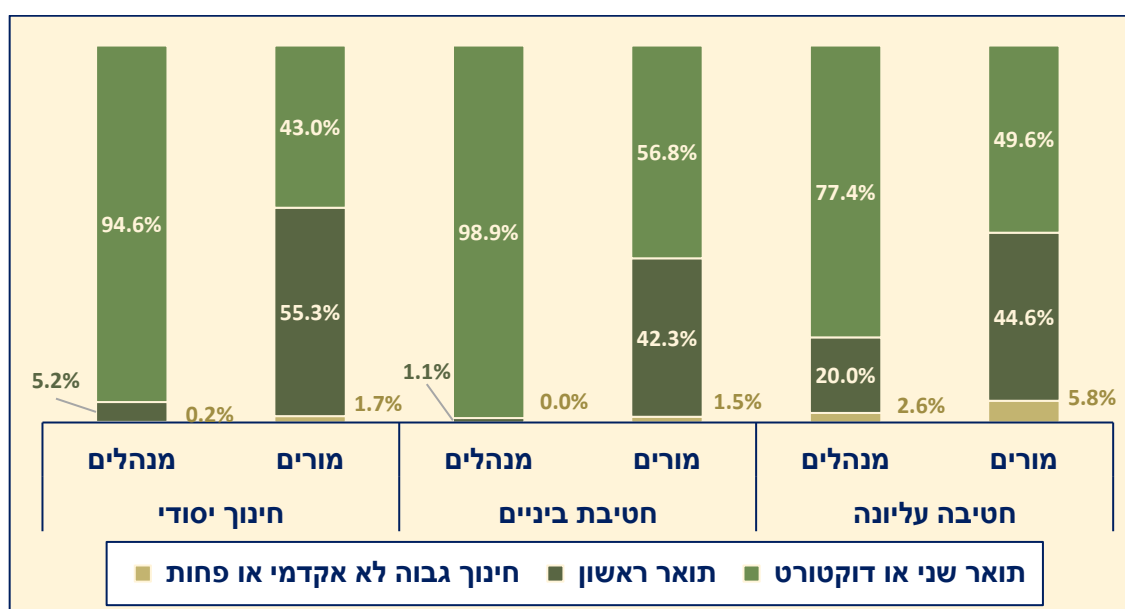
תרשים 5.1: היחס בין זמן עבודה מנהלי בתי ספר לזמן עבודה של המורים בישראל וב-OECD, לפי שלב חינוך, 2021

מקור: מחושב על בסיס EAG 2022, Tables D4.2 & D4.3 pp. 357-358

בכל שלבי החינוך רוב מנהלי מוסדות חינוך בעלי תואר שני או דוקטורט.

תרשים 5.3: התפלגות של מנהלי בתי ספר ומורים בישראל, לפי רמת ההשכלה ושלבי חינוך, 2021

מקור: EAG 2022, Tables X2.8, p. 428 & X2.9, p. 429

- בכל שלבי החינוך רוב גדול של מנהלי בתי ספר בישראל בעלי תואר שני או דוקטורט (כ-99% בחטיבת הביניים, כ-95% בחינוך היסודי וכ-77% בחטיבה העליונה). שיעור בעלי תואר ראשון נמוך בהרבה ונע בין 1.1% בחט"ב ל-20.0% בחט"ע. שיעור בעלי השכלה לא אקדמית זניח בחינוך היסודי ובחט"ב.
- בחט"ע נמצאים שיעור מנהלים בעלי תואר שני או דוקטורט הנמוך ביותר ושיעורי בעלי תואר ראשון ובעלי השכלה לא אקדמית הגבוהים ביותר. בעלי השכלה לא אקדמית מהווים כ-2.6% מכלל המנהלים בשלב חינוך זה.
- מההשוואה להשכלת המורים יוצא ששיעור המנהלים בעלי תואר שני או דוקטורט גבוה בהרבה ושיעורי המנהלים בעלי תואר ראשון ובעלי השכלה לא אקדמית נמוכים בהרבה.

מנהלי בית ספר בחינוך היסודי משתכרים בפועל יותר מעמיתיהם ב-OECD ופחות בחט"ב. בחט"ע השכר דומה לזה של המנהלים בארגון.

לוח 5.5: שכר בפועל של מנהלי בית ספר ומורים בישראל וב-OECD, לפי שלב חינוך ב-PPP, 2021

חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	חינוך יסודי		
82,515	70,840	72,950	שכר מנהלים	ישראל
47,884	44,049	40,783	שכר מורים	
83,022	76,831	71,462	שכר מנהלים	OECD
53,682	50,026	47,538	שכר מורים	

מקור: EAG 2022, Table D3.3 p. 341

- בישראל מנהלי בתי ספר קבלו שכר בפועל גבוה יותר מזה של עמיתיהם בארגון בחינוך היסודי ובחטיבה העליונה ונמוך יותר בחטיבת הביניים. בישראל ובארגון ובכל שלבי החינוך שכר בפועל של המנהלים גבוה מזה של המורים.
- מתוך כ-25 מדינות, ישראל ממוקמת במקום 13 מבחינת שכר בפועל של מנהלים בחינוך היסודי, במקום 15 בחט"ע ובמקום 16 בחט"ב.

בכל שלבי החינוך מנהל מוסדות חינוך משתכר יותר מבעל השכלה שלישונית במשק

- בישראל היחס הזה עומד על 1.53 בחינוך היסודי, 1.48 בחט"ב ו-1.73 בחט"ע, כלומר מנהל בית ספר מקבל שכר פי 1.5-1.7 יותר גבוה מזה של בעלי השכלה שלישונית במשק.

לוח 5.6: היחס בין ממוצע השכר בפועל של מנהל בית ספר במשרה מלאה לשכר הממוצע של עובדים במשק בעלי השכלה השלישונית בגיל 25-64 (2021)

חטיבה עליונה	חטיבת ביניים	חינוך יסודי	
1.73	1.48	1.53	ישראל
1.48	1.40	1.29	OECD

מקור: עיבוד של אגף א' כלכלה וסטטיסטיקה של משרד החינוך, מתוך EAG 2022, Table D3.2 p. 340

הוצאה לאומית

PPP מתואם לפי GDP לשנת 2019, משמש לחישוב ההוצאה הלאומית ושווה ערך לכ-3.916 ₪

ההוצאה הלאומית לחינוך כאחוז מהתמ"ג בין הגבוהות ביותר ב-OECD

- בשנת 2019 הוציאה ישראל על מוסדות חינוך וטיפול הגיל הרך 1.3% מהתמ"ג ועל החינוך היסודי, על יסודי ועל תיכוני 4.8% מסך התוצר, שיעורים גדולים בהרבה מהשיעורים המקבילים ב-OECD. בסה"כ 6.0% בישראל ו-4.3% ב-OECD עבור מוסדות החינוך מטיפול הגיל הרך ועד העל-תיכוני.

לוח 6.1: שיעור ההוצאה על מוסדות חינוך בשלבי החינוך השונים כאחוז מהתמ"ג בישראל וב-OECD ב-2019

כל שלבי החינוך*	חינוך יסודי, על יסודי ועל תיכוני	חינוך וטיפול הגיל הרך	
7.6%	4.8%	1.3%	ישראל
5.8%	3.4%	0.9%	OECD

מקור: עיבודים מאגף א' כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך מתוך EAG 2022, Table C2.1, p. 258

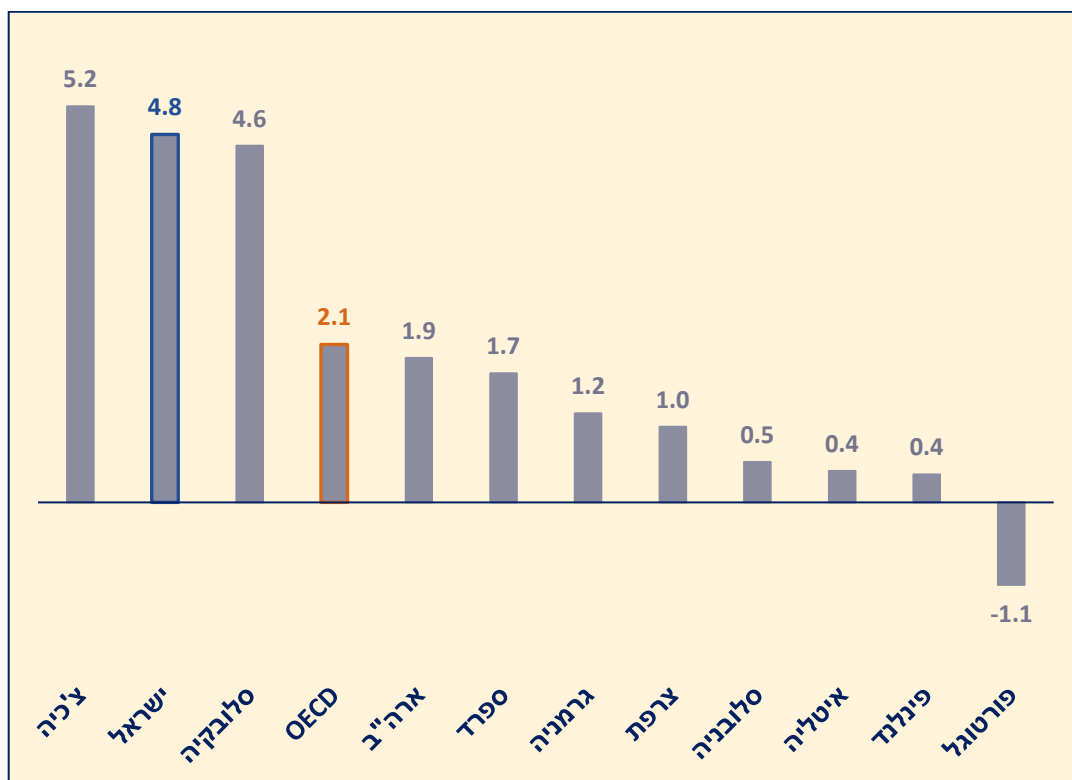
* כולל ההשכלה השלישונית.

- במדד עבור סה"כ החינוך מטיפול הגיל הרך ועד החינוך העל-תיכוני ישראל מדורגת במקום השלישי מתוך כלל מדינות ה-OECD, אחרי נורבגיה (6.6%) ואיסלנד (6.3%).
- שיעור ההוצאה של ישראל עבור מוסדות בחינוך היסודי, העל יסודי והעל תיכוני הוא הגבוה ביותר במדינות ה-OECD. במקום השני נמצאות נורווגיה עם 4.6% ובמקום השלישי איסלנד עם 4.5%.

- שיעור ההוצאה של ישראל על מוסדות חינוך וטיפול הגיל הרך (1.3%) זהה לזה של צ'כיה, אסטוניה ודנמרק. קודמות אותן נורווגיה (2.0%), איסלנד ושוודיה (1.8%).

ההוצאה לחינוך גבוהה לצד מספר תלמידים גבוה

תרשים 6.3: שיעור השינוי השנתי בהוצאה למוסדות חינוך בישראל ובמדינות הנבחרות בין 2012 ל-2019

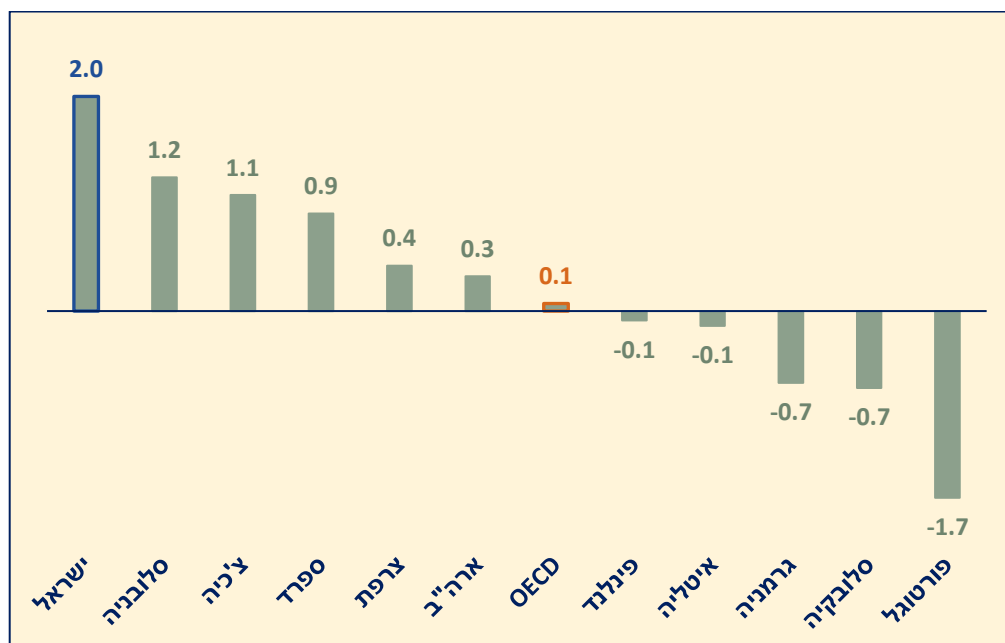

מקור: EAG 2022 Table C1.3, p. 247

- הגידול השנתי בהוצאה לתלמיד בישראל מסתכם בין השנים 2012-2019, ב- 4.8% לשנה לעומת ממוצע ה- OECD ב-2.1% לשנה.
- בין 2012 ל-2019 ההוצאה לחינוך גדלה בכ-52% בטורקיה, בכ-47% בהונגריה, בכ-42% בצ'כיה ובכ-39% בישראל. בטווח שנים זה, ההוצאה לחינוך גדלה בכ-15% בממוצע בארגון.

תרשים 6.4: שיעור השינוי השנתי במספר התלמידים בישראל ובמדינות הנבחרות בין 2012 ל-

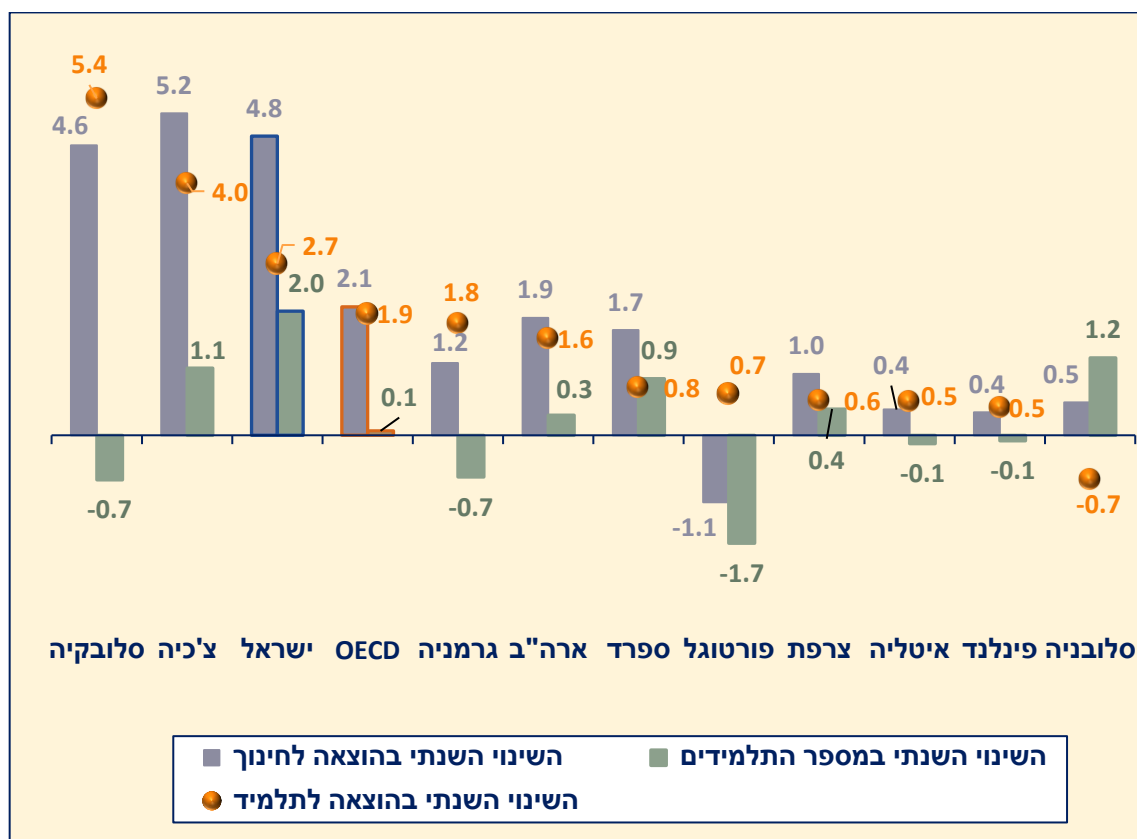
2019

מקור: EAG 2022 Table C1.3, p. 247

- גידול הממוצע השנתי במספר התלמידים בישראל באותן השנים מסתכם ב-2.0%. לעומת זאת הגידול במספר התלמידים בממוצע מדינות ה-OECD עומד על 0.1% כלומר מספר התלמידים לא השתנה הרבה בין 2012 ל-2019 ב-OECD בממוצע.
- יש להדגיש כי מתוך כל המדינות החברות ב-OECD ישראל היא המדינה השנייה אחרי שוודיה (2.2%), שבה אחוז הגידול של מספר התלמידים היה הגבוה ביותר. באותה תקופה, ב-13 מדינות מתוך 34 חלה ירידה שנתית במספר התלמידים.
- הסיבה העיקרית להוצאה פר תלמיד הנמוכה בישראל: מספר התלמידים הגבוה בישראל (ומכאן, מספר התלמידים הגבוה בכיתה), 15% גידול באותם שנים לעומת 0.5% בממוצע ה-OECD, משפיעים על הוצאה נמוכה לתלמיד.
- הגדלת ההוצאה לחינוך התחלקה בין מספר גדול של תלמידים הנובע הן משיעור הריבוי הטבעי הגבוה וכוח החזקה והן מההגירה החיובית לישראל. למרות הגידול בהוצאה הכללית שיעור השינוי בהוצאה לתלמיד אינו מאד גבוה ביחס למדינות בעלות ריבוי טבעי נמוך ואף שלילי. ההשוואה בין ישראל לסלובקיה בתרשים הבא מראה שסלובקיה עם שיעור הוצאה לחינוך נמוך יותר (4.6% לעומת 4.8%), מציגה גידול בהוצאה לתלמיד גבוה יותר, פי 2, בגלל צמצום שנתי ב-0.7% במספר התלמידים.

**תרשים 6.5: שיעור השינוי בממוצע לשנה בהוצאה על מוסדות חינוך, במספר התלמידים
ובהוצאה השנתית לתלמיד (2012-2019)**

מקור: EAG 2022 Table C1.3, p. 247

השכלה

השכלה שלישונית – בוגרי חינוך גבוה הכולל בעלי תואר אקדמאי ובעלי השכלה על תיכונית עם תעודה

אוכלוסיית ישראל מהמשכילות בעולם

- ב-2021 ישראל היא מדינה עתירת השכלה. אחוז בעלי ההשכלה השלישונית גבוה בהרבה מזה של ממוצע ה-OECD (49.7% לעומת 39.7%). במקביל, אחוז מעוטי ההשכלה נמוך למדי: 12.1% בישראל לעומת 20.1% בממוצע ה-OECD.
- כ-88% מהאוכלוסייה בישראל השלימו השכלה תיכונית, מעל לממוצע ה-OECD העומד על כ-80%.

לוח 7.1: התפלגות (באחוזים) של בני 25-64 לפי רמת ההשכלה ב-2021

רמת ההשכלה			
השכלה שלישונית	חטיבה עליונה*	עד חטיבת ביניים, כולל	
49.7%	38.3%	12.1%	ישראל**
39.7%	40.6%	20.1%	OECD

מקור: עיבודים מאגף א' כלכלה וסטטיסטיקה, משרד החינוך מתוך OECDstat

* כולל חינוך על-תיכוני שאינו חינוך גבוה.

** שיעורים מעוגלים.

- אחוז בעלי השכלה נמוכה או שווה לחטיבת הביניים, היה בשנת 2010 17.9% וירד ל-12.1% בשנת 2021. באותה תקופה השיעור הממוצע במדינות ה-OECD לבעלי השכלה נמוכה ירד מ-25.1% ל-20.1%.

לוח 7.3: התפלגות בני 25-64 בעלי השכלה מעוטה בישראל וב-OECD לפי רמת ההשכלה ב-2021

השכלה מעוטה			סה"כ	
על יסודית	יסודית	פחות מיסודית		
6.1%	3.2%	2.7%	12.1%	ישראל
13.2%	5.0%	1.9%	20.1%	OECD

מקור: OECDstat

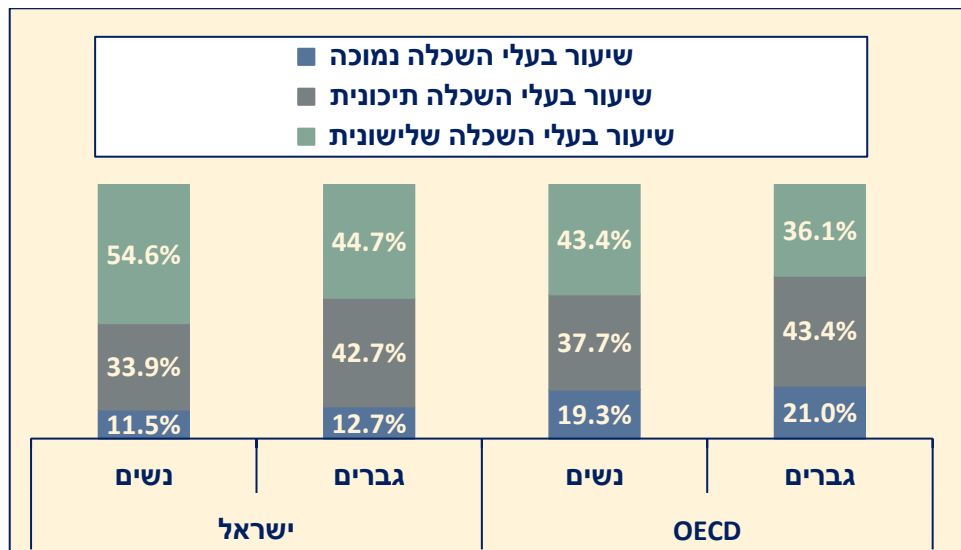
* ללא תעודת בגרות

- שיעור בני 25-64 בעלי השכלה נמוכה בישראל נמוך מזה שב-OECD (12.1% מול 20.1%). שיעור בעלי השכלה פחות מיסודית בישראל גבוה יותר (2.7% לעומת 1.9% בארגון). עם זאת שיעורי בעלי השכלה יסודית ועל יסודית נמוכים יותר בישראל.

בישראל וב-OECD שיעור הנשים בעלות השכלה שלישונית הרבה יותר גבוה מזה של הגברים

- בישראל וב-OECD שיעור הנשים בעלות השכלה מועטה נמוך מעט מזה של הגברים. לעומת זאת שיעור הנשים בעלות השכלה שלישונית הרבה יותר גבוה. שיעור בעלי השכלה תיכונית נמוך יותר אצל הנשים בהשוואה לגברים.

תרשים 7.2: התפלגות (באחוזים) של בני 25-64 לפי רמת ההשכלה ולפי מגדר ב-2021

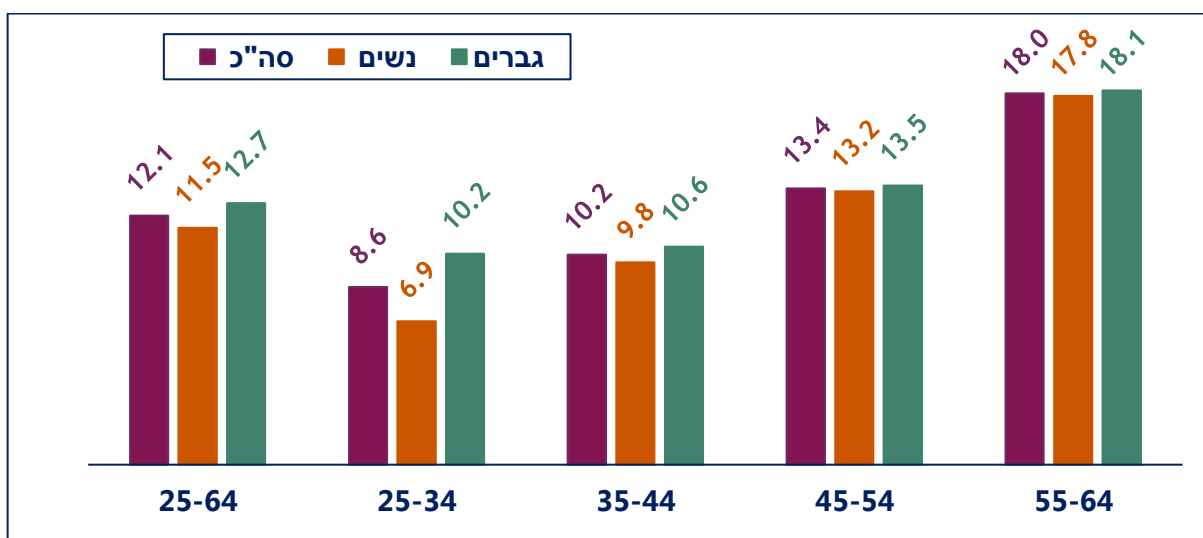

מקור: OECDstat

- שיעור נשים ושיעור גברים בעלי השכלה מועטה נמוך יותר בישראל בהשוואה ל-OECD. לעומת זאת שיעור נשים ושיעור גברים בעלי השכלה שלישונית גבוהים בהרבה.
- בישראל בעלי השכלה שלישונית מהווים את הקבוצה הגדולה ביותר אצל נשים וגברים.

בישראל שיעור בעלי השכלה מועטה אצל נשים נמוך יותר מזה של הגברים בקבוצות גיל הצעירות

שיעור בעלי השכלה מועטה בישראל לפי מגדר וקבוצת גיל ב-2021

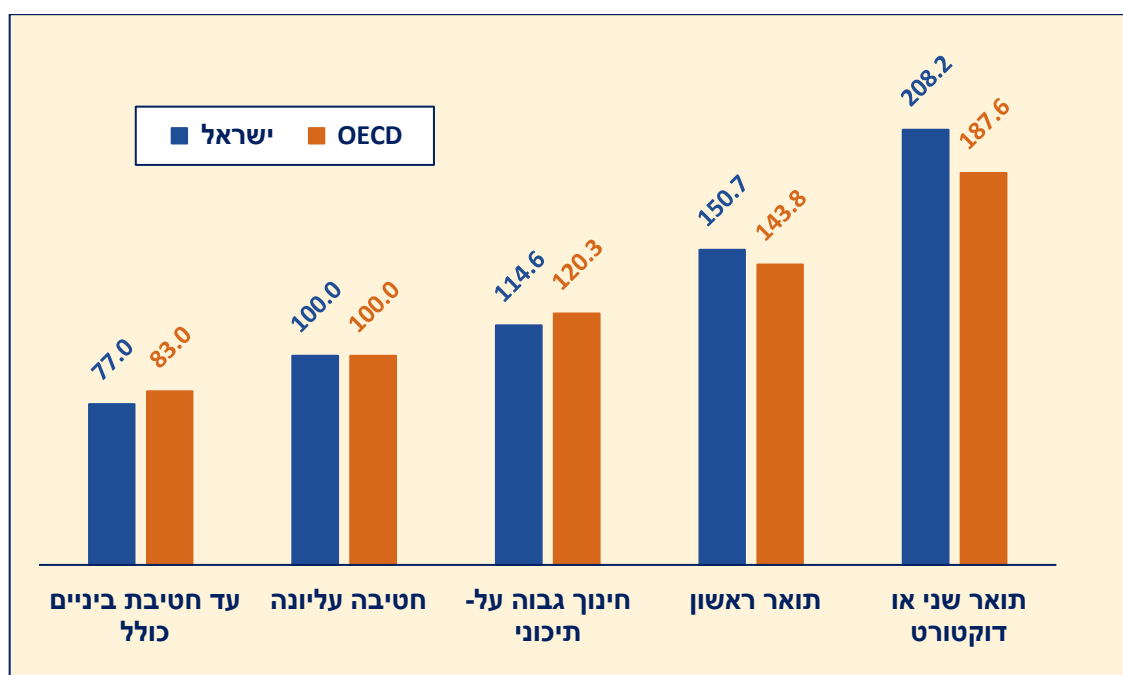
מקור: OECDstat

- בישראל שיעור בעלי השכלה מועטה עולה עם קבוצת הגיל. במילים אחרות, בעלי השכלה מועטה שייכים יותר לקבוצות גיל של המבוגרים. שיעור זה אצל בני 55-64 כפול מזה אצל בני 25-34.
- בישראל שיעור בעלי השכלה מועטה אצל נשים נמוך יותר מזה של הגברים בקבוצות גיל הצעירות. בקבוצות גיל המבוגרות יותר שיעור זה אצל הנשים דומה לזה של הגברים.

בישראל וב-OECD שכר העובדים עולה עם רמת ההשכלה.

- עובד בעל השכלה נמוכה (עד חט"ב) מקבל כשכר 77% משכר ממוצע של בעל השכלה תיכונית. בעל חינוך גבוה על-תיכוני יקבל 114.6% משכר בעל השכלה תיכונית, בעל תואר ראשון יקבל 150.7% ובעל תואר שני ודוקטורט יקבל 208.2%.

תרשים 7.11: שכר העובדים בני 25-64 לפי רמת ההשכלה ביחס לשכר של עובד בעל השכלה תיכונית ב-2020 (חטיבה עליונה = 100)

מקור: EAG 2022, Tables A4.1, p. 90

שיעור התעסוקה עולה עם רמת ההשכלה

- בישראל, כמו ב-OECD, שיעור התעסוקה בקרב בני 25-64 ב-2021 עולה עם רמת ההשכלה.

לוח 6.8: שיעורי תעסוקה לפי רמת ההשכלה של בני 25-64 ב-2021

רמת ההשכלה			
השכלה שלישונית	חטיבה עליונה	עד חטיבת ביניים	
86.8	70.1	47.9	ישראל
85.3	74.9	57.7	OECD

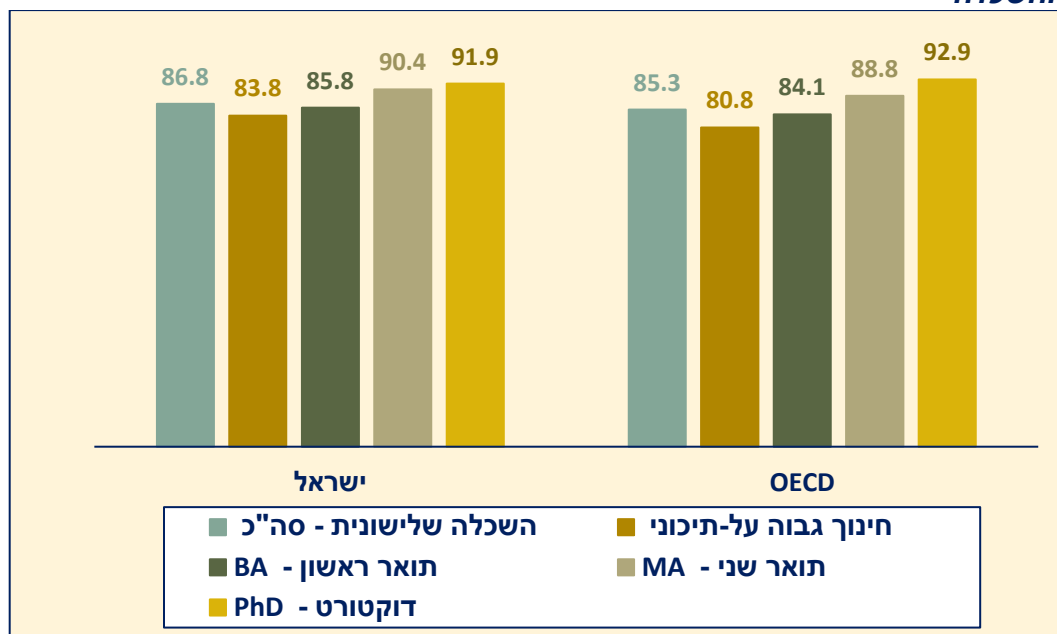
מקור: OECDstat

- שיעור התעסוקה בקרב בעלי השכלה נמוכה בישראל נמוך מזה שב-OECD ושיעור התעסוקה בקרב בעלי השכלה תיכונית והשכלה שלישונית גבוה יותר.

שיעור התעסוקה בישראל וב-OECD עולה עם רמת ההשכלה, גם בהשכלה השלישונית.

- בישראל שיעור התעסוקה אצל בעלי השכלה שלישונית נע בין כ-84% לבעלי חינוך גבוה על-תיכוני לכ-92% לבעלי דוקטורט. ב-OECD הוא נע בין כ-81% לכ-93%. בישראל ובארגון כמעט כל בעלי דוקטורט או תואר שני נמצאים בשוק העבודה.
- שיעור התעסוקה לבעלי דוקטורט בישראל נמוך מזה שב-OECD. בכל רמות ההשכלה הנמוכות יותר מתוך ההשכלה השלישונית, שיעור התעסוקה בישראל גבוה יותר.

תרשים 7.12: שיעור התעסוקה אצל בני 25-64 בעלי השכלה שלישונית ב-2021, לפי רמת ההשכלה

מקור: OECDstat